

Blizu, daleč, počasi in hitro

1 približati se

Človeški glas je medij, v katerem proizvaja signal samo telo oddajnika. V besedni komunikaciji je vedno nekaj čustvenega, osebnega. V svetu, kjer postaja prostor za medijsko komunikacijo vse manj pomemben (televizija, internet... niso prostorsko omejeni), je glas skoraj vedno "tu in sedaj". Zato je, na primer potrebna določena spretnost, da bi pravilno uporabljali magnetofon in prenosni telefon, napravi, sposobni popeljati vas drugam v času in prostoru.

Za posameznega govorca in za nek narod velja: glas je intimno povezan z identiteto.

2 oddaljiti se

Lahko se oddaljimo v času (obujanje preteklosti in predpostavljane prihodnosti) ali v prostoru. Mudili se bomo na območju Trbiža (Tarvisio), torej bo premik časoven.

Poleg "velike" zgodovine, ki se razodeva v ruševinah in spomenikih, obstaja intimna in življenjska zgodovina, ki ima svoje privatne muzeje v fotografskih albumih. Fotografija ustavi in "zamrzne" trenutek izven osebne zgodovine nekoga, ki se stara naprej v neustavljivem času. Bolj kot o preteklosti nam pripoveduje o sedanjosti, ki se je dogajala pred časom. Vsota teh "vzporednih sedanjosti" ima veliko opraviti z identiteto nekega ozemlja. Otroci, ki pridno zbirajo te najdbe, razvijejo občutek za preteklost, razumljeno kot človeško bogastvo, psihološka globina, tretja dimenzija. Če pa ostane otrok brez razsežnosti spomina, razmisleka ali izkušnje, je njegov razvoj "plitev".

3 ujeti trenutek

Trenutek beži in z njim pogosto zbežijo zaznave in misli, ki jih je lahko določen trenutek vreden. To je naravno, toda v svetu, ki nam ponuja vedno večjo količino informacij in dražljajev, postane lahko nenaravno. Poglede fotografiramo v velikem planu. Ubesečili jih bomo. Zadržali bomo trenutek.

4 podaljšati misel v času obdelave

Če uporabimo besedilo namesto glasu, dobimo operacijo nasprotno prejšnji. Nekateri pesniki v japonski tradiciji so porabili mesece, celo leta, za obdelavo štirivrstične poezije. Obdelovanje, popravljanje, ponovno branje so pomembne psihološke operacije. Postavimo se v kožo drugega, naučimo se konstruktivno sprejemati kritiko, ne apliciramo narcizizma na vse naše delo brez razlike, ampak samo na stvari, ki se nam zde izjemno dragocene in posebne. Naraščajoče informativno potrošništvo nas pogosto vodi v pospešeno obdelavo. Za otroke to ni vzgojno. Da bi se jim razvil razum, jih je torej potrebno upočasniti in navaditi na preudarjanje, piljenje, izpopolnjevanje.

Kar pomeni, upočasniti šolo ter preiti od kvantitete na kvaliteto.

Pri osveščanju je pomembna vloga (pozornost) učitelja, ki se kaže v spodbujanju in podpori, a ne prejemnika. Če je edini bralec učitelj, je lahko motivacija za ta napor šibka. Učitelj ni občinstvo, ampak prej trener, zaveznik. Tako je pojasnjena pomembnost komunikacije namenjene drugim. Motivacija se težko pojavi, ko so prejemnik mnoge osebe izven šolskih zidov.

Vse štiri teme so okarakterizirane z izmenjavo komunikacije med otroki in meščani. Potrebno bo, na primer na terenu obesiti fotografije pogledov in besedila, tako da bo otrok začutil, kako psihološko "kolonizira" kraje, kjer živi. Želimo, da bi lahko vsakdo,

tudi tisti najmlajši, izkusili, kakšni so občutki, ko pustimo neko sled in pridobimo vidljivost. Na ta način bi se otrok počutil prebivalec kraja, kjer prebiva in bi prijateljsko opozoril odraslo populacijo na lastno prisotnost.

Mesto Trbiž kot učilnica

Uvod

Majhno mesto je lahko izjemna učilnica za njegove šolarje.

Učilnica, ki jo je potrebno fotografirati; učilnica, kjer se intervjuva ljudi; učilnica, kjer so znaki in napisi, uporabni za igro besed.

Zgodovinska učilnica, učilnica logičnega razmišljanja.

Je oder, vendar tudi občinstvo.

Predvsem je učilnica, kjer se oči naučijo gledati, namesto videti in kjer se ušesa naučijo poslušati, namesto slišati.

Naš predlog ni samo uporabiti Trbiž kot predmet raziskave, ampak je izpeljati projekt z uporabo posebnih komunikacijskih sredstev. Takšnih sredstev, ki bodo podpirala realno izmenjavo informacij med otroki in mestom.

Z drugimi besedami, ne gre za geografsko-zgodovinski krožek, ampak za tečaj komunikacije, ki uporablja ozemlje najprej kot oddajnik in nato kot prejemnik.

Otroci in mladostniki bi morali globoko zaznati "malo" zgodovino in geografijo vsakdanjih krajev. Postopek *delati* in občutek *biti* sta pri tem nepogrešljiva, drugače preteklost njihovega mesta ne bo njihova preteklost. Podobno bodo najbližji kraji tako tuji kot tisti zelo oddaljeni.

Občutek, pripadnosti neki skupnosti, je v vsaki človeški družbi močno vezan na fizične prostore, ki se jih navadno obiskuje. Lahko torej domnevamo, da se otrok, ki ne izmenjuje komunikacije z lastnim mestom, ne počuti njegov prebivalec.

Imeti hkrati korenine in krila je videti kot shizofrena želja, a je le narava človeške komunikacije. Je "gledališče" v pomenu etimona "theaomai"; jaz sem pred nekim prizorom, toda nisem ločen od njega.

Komunikacija nam dovoljuje spustiti naše korenine v preteklost neke identitete (obvladati nek jezik, pripadati nekemu narodu, imeti isti sistem vrednot...) in hkrati odleteti proti prihodnosti, ki je osvobodjena majhnih vsakodnevnih vezi, odleteti čez kratkovidno in leno obzorje širnega sveta.

Imeti korenine brez kril, pomeni spremeniti ljubljene kraje v klavstrofobičen zapor. Imeti krila in izgubiti korenine, pomeni dovoliti najhujšemu vetru, da te premetava, brez upanja na oporo.

Točno takšen koncept komunikacije bomo predlagali otrokom in mladostnikom iz Trbiža.

Beseda komunicirati je ena izmed najbolj arhaičnih besed. Človeška vrsta se razvija več kot 200 milijonov let, ker ljudje "sporočamo" ljubezen in organizacijo. Je tudi ena izmed novejših besed, tako da pojem komunikacija pogosto sovпада s pojmom

digitalne tehnologije. Kaj potrebujejo ti človeški mladiči, čimenostavnejšo ali čimbolj zahtevno tehnologijo?

Tokrat ne drži, da je resnica nekje vmes. Edini odgovor je *obe*. Oba ekstrema moramo raziskati hkrati. Predlagali bomo nasprotje od razširjenega stereotipa, ki zmotno zavrača modernizacijo in ohranitev preteklosti. Menimo, da morajo biti v soglasju tako angleščina in dialekt, kot klik s kazalcem na miško in ekspresivni gibi celotnega našega telesa ter hitrost videoigre in kontemplativna zamaknjenost ob sončnem zahodu. Poskusimo narediti vse, da bodo v soglasju. Ni rečeno, da bo lahko in ne moremo jamčiti, da nam bo uspelo. Dejansko pa bo otrok v tem prehodnem obdobju otrok lahko celovita osebnost, samo če bo uspel vzpostaviti takšno vez med tema dvema antropologijama, da si bosta medseboj izmenjavali trdnost korenin in svobodo kril.

Petdesettisoč let govora, pet tisočletji pisave, pet stoletji tiska, pet desetletji televizije, pet let interneta... Čudovito in strašno pospeševanje komunikacijskih sredstev. Grafični prikaz, bi nam nakazal skorajšnjo, mogoče katarzično spremembo. Krivulja narisana na negativnem kvadrantu se, na primer približuje pozitivnemu kvadrantu.

Potrebujemo šolo, ki bo usmerjena v razvoj človeškega bogastva ter psihološko zrelost, ki dovoljuje posamezniku ohraniti lastno identiteto, kljub prilagajanju na spreminjajoči se, pogosto stresen, neredko zafrustriran, drugič navdušujoč svet. Potrebno je znati slediti nekemu načrtu, prenesti frustracije, delati skupaj z drugimi. Potrebno se je naučiti umetnosti pripovedovanja, ki je notranji izraz in način kako biti iskren s seboj in z drugimi, še preden postane pripoved vidna, slišna in ubesedena. Pa tudi spoznati narcizem in sindrom vsemogočnosti, ki ga lahko zbudijo v človeški duši nove močne naprave.

Na koncu (a ne nazadnje) je potrebno razviti estetski okus, kar težko in subjektivno vprašanje za umetnost, ki obstaja že stoletja, kaj šele za tisto, ki se rojeva sedaj.

Marco Geronimi Stoll, za Tarvisio come aula 2000/2003. Uporaba tega besedila je dovoljena, če se citira izvor, se ne spreminja celote in se citirata naslova:

<http://www.tarvisiocomeaula.org>

in

<http://www.geronimi.it>